

*Марина Пінковська,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 231, ОПП «Соціальна робота.
Соціальна педагогіка. Практична психологія»
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка» (м. Полтава)*

Науковий керівник: **Катерина Ігнатенко**,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної роботи,
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка» (м. Полтава)

НОРМАТИВНО – ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОДОЛАННЯ СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИН

Постановка проблеми. Сімейне життя в сучасному світі – складний і динамічний процес, який часто стикається з різними викликами і труднощами. Для багатьох сімей, особливо тих, у яких є діти, ці виклики можуть стати ще складнішими та навіть перевищити їхні можливості адаптації. В умовах сучасного суспільства, яке постійно змінюється та чинить значний тиск, особливої актуальності набуває питання профілактики складних життєвих обставин у сім'ях з дітьми. Дуже багато проблем виникає у сім'ях через незнання законодавчої бази. Значну допомогу з проблемних життєвих питань можуть надавати фахівці із соціальної роботи, з метою виявлення сімей, дітей і молоді, які опинилися у складних життєвих обставинах, а також громадян похилого віку, людей з інвалідністю та інших соціально незахищених категорій населення, які потребують особливої уваги, підтримки та отримання необхідних соціальних послуг.

Виклад основного матеріалу. Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» [5] регулює організаційні та правові засади надання соціальної допомоги цій категорії населення. У законі акцентується увага на важливості системного підходу до реалізації завдань соціальної роботи, що охоплює наступні ключові аспекти:

- менеджмент у соціальній роботі з сім'ями, дітьми та молоддю – це процес управління системою соціальної роботи, який спрямований на досягнення визначених цілей шляхом ефективної організації, координації та контролю заходів. Основне завдання менеджменту – забезпечити результативну реалізацію завдань соціальної роботи та пошук найбільш оптимальних шляхів вирішення проблем.

- оцінка потреб – це процедура, що включає збір, аналіз та узагальнення інформації про стан і життєві обставини осіб або сімей, які потребують соціальної допомоги. Цей процес дає змогу визначити конкретні види та обсяги послуг,

необхідних для підтримки, а також оцінити їхній вплив на подолання складних життєвих обставин.

Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю – діяльність, яку здійснюють державні органи, установи, організації, а також фахівці із соціальної роботи та волонтери. Вона спрямована на: надання соціальної підтримки сім'ям, дітям та молоді; забезпечення дотримання їхніх прав і свобод; покращення умов життя; задоволення основних потреб.

Відповідно до Закону України «Про соціальні послуги» [4], до складних життєвих обставин належать ті ситуації, які суттєво порушують звичний ритм та умови життя людини, і які вона не здатна вирішити самотійно. Це може бути пов'язано з такими чинниками, як інвалідність, обмеження рухової активності через стан здоров'я, самотність, сирітство, безпритульність, втрата житла чи роботи, насильство, складні сімейні стосунки, малозабезпеченість, психологічні чи психічні розлади, а також наслідки стихійних лих чи катастроф.

Особливу роль у подоланні таких обставин відіграє родина, яка забезпечує гармонійний розвиток і соціалізацію дитини. Проте, на жаль, в Україні спостерігається тривожна тенденція збільшення кількості сімей, які опинилися в складних життєвих умовах, що вимагає значної уваги з боку держави та суспільства.

Сім'я, що перебуває у складних життєвих обставинах, визначається як така, що втратила свої виховні можливості через обставини, які порушують нормальну життєдіяльність одного або кількох її членів, наслідки яких сім'я не може подолати самотійно. До таких сімей належать:

- сім'ї, які стикаються з матеріальними труднощами. Зокрема, через безробіття, відсутність житла, необхідність лікування членів родини. Особливо складною є ситуація у багатодітних родинах, сім'ях одиноких матерів або батьків, у випадках втрати працездатності одного з батьків через хворобу, серед випускників інтернатних закладів та малозабезпечених родин;

- сім'ї з юридичними проблемами. Це стосується необізнаності щодо своїх прав та обов'язків, а також відсутності коштів на відновлення важливих документів (прописки, свідоцтва про народження, оформлення аліментів тощо);

- сім'ї з психологічними труднощами. Наприклад, через конфлікти, що виникають у перехідний період дорослішання дитини, складнощі у повторних шлюбах одного з батьків, відсутність належного спілкування між членами сім'ї, прояви насильства або випадки бездоглядності дітей.

Для надання допомоги таким родинам фахівці із соціальної роботи активно співпрацюють із суб'єктами соціальної роботи, серед яких: служба у справах дітей, заклади охорони здоров'я, відділи освіти (школи, дошкільні та інші навчальні заклади), управління соціального захисту населення, органи внутрішніх справ та установи виконання покарань.

Згідно із Законом України «Про соціальні послуги» (2019) та положеннями Державного стандарту, соціальна послуга профілактики надається особам і сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах (СЖО). Метою цієї послуги є запобігання виникненню або поглибленню негативних соціальних і поведінкових явищ, а також їхніх наслідків [1].

Соціальна профілактика визначається як діяльність, спрямована на попередження виникнення або загострення проблем соціального характеру, особистісних труднощів, складних життєвих обставин та їхніх негативних наслідків. Ця діяльність охоплює комплекс заходів, які включають:

- прийняття відповідного законодавства, яке регулює механізми підтримки та попередження кризових ситуацій;
- впровадження правових, економічних, соціально-політичних, освітніх та культурних ініціатив для зміцнення соціального добробуту населення;
- реалізацію соціальних та медичних послуг, спрямованих на профілактику негативних явищ;
- участь різних установ і організацій, таких як заклади освіти, охорони здоров'я, соціальної роботи, культури, правоохоронні органи, неурядові організації (НДО), а також засоби масової інформації, які активно долучаються до профілактичних програм.

Завдяки профілактичній роботі можна досягти наступні цілі:

- зниження рівня поширеності проблем: зменшення частоти виникнення складних життєвих обставин, проявів проблемної поведінки або негативних соціальних явищ у суспільстві, на конкретній території чи в окремій спільноті;
- зменшення ризику виникнення проблем: профілактика формування складних життєвих обставин або проблемної поведінки серед представників певних соціальних груп;
- мінімізація шкоди: скорочення негативних наслідків, що виникають внаслідок складних життєвих обставин, проблем або проблемної поведінки;
- розвиток адаптивних здібностей: сприяння формуванню у людини навичок ефективного і безпечного подолання труднощів, а також здатності задовольняти свої потреби без завдання шкоди собі чи оточуючим;
- підтримка свідомого вибору: забезпечення людині можливості самостійно обирати найбільш доцільну та безпечну модель поведінки в умовах ризику або небезпеки [2].

Список використаних джерел:

1. Сушина Є. Робота з сім'ями, що потрапили в складні життєві обставини. 2018. 29 березня URL: <https://iqholding.com.ua/articles/robota-z-sim%E2%80%99yami-shcho-potrapili-v-skladni-zhitt%D1%94vi-obstavini> (дата доступу: 10.11.2024).

2. Петрович В., Чернета С. Соціальна робота з сім'ями: теорії, моделі, ефективні практики: монографія. Луцьк, 2021. 342 с.

3. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / І. Д. Зверєвої та ін. Київ, Симферополь: Універсум, 2012. 536 с.

4. Закон України «Про соціальні послуги». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> (Дата доступу: 10.11.2024).

5. Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#Text> (дата доступу: 10.11.2024).

*Дмитро Плітін,
здобувач третього рівня вищої освіти,
спеціальність 231 Соціальна робота,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

*Науковий керівник: Наталія Олексюк,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри соціальної роботи та
менеджменту соціокультурної діяльності,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

СТРУКТУРА ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ОСОБИСТОСТІ

Постановка проблеми у загальному вигляді. Інформаційна безпека особистості є актуальною науковою проблемою, що має теоретичне і практичне значення. Інформаційна безпека безпосередньо пов'язана з національною безпекою держави та сталим розвитком суспільства [3, с. 17]. Особливої актуальності ця проблема набуває в умовах воєнної агресії росії в Україні, оскільки в умовах війни відбувається не лише збройне, а й інформаційно-психологічне протистояння й інформаційна протидія, спрямовані на поширення ідеологічних і світоглядних позицій, розуміння минулого та сучасного, дискредитації ворогом внутрішньої й зовнішньої політики нашої держави, національних цінностей і євроатлантичних прагнень українського народу. Окрім того, актуальності проблемі додає наявність двох протилежних підходів до розуміння самої сутності інформаційної безпеки особистості: як здатності особистості зберігати свої властивості й характеристики під час впливу на кіберпростір та як характеристики стану соціальної спільноти [5, с. 11-12]. Саме тому важливим на сьогодні є вироблення єдиного підходу до розробки змісту, структури та технологій забезпечення інформаційної безпеки особистості.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Доктриною інформаційної безпеки України